Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 So. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone Lawndale 4635

LETO—YEAR XV. Cena listu je $5.00. Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 26. decembra (Dec. 26), 1922. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 301.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

INVAZIJA NIKARAGVE PRIDE NA ŠIRŠO RAZPRAVO.

ZAHTEVA SE JAVNO ZASLIŠANJE O TEM ČINU.

Osemdeset odstotkov nikaragveškega ljudstva je bilo proti zasedenju.

Washington, D. C. (Fed. Press. Stabni poročevalec.) — Senator Edwin F. Ladd iz Severne Dakote je predložil rezolucijo, v kateri se zahteva javno zaslišanje, ki najbrž razgali farso Hughesove centralno-ameriške konference.

"Obtožbe proti nasilju, izvršenemu po ameriških oboroženih silah, in protiustavni invaziji prijateljske dežele na povelje ekseku tivnega departmenta so bile večkrat ponovljene v javnem časopisju in v senatu že zdavnej," pravi senator Ladd", za to mislim, da je prišel čas, da izvršimo preiskavo in doženemo, če so obtožbe resnične ali krivične."

Laddova rezolucija pričenja z invazijo Nikaragve po pomorščakih Združenih držav, ne da bi dal kongres pooblastila za invazijo. To se je zgodilo v letu 1910 in takrat je bilo ubitih okoli dve sto domačinov. Predsednikom je bil postavljen neki uslužbenec ameriške korporacije, ki prejema ukaze iz Washingtona in je sprejel pogodbo, ki je bila vsiljena od državnega departmenta.

Dalje našteva, da je ameriški častnik, ki je vodil naše vojaške sile v Nikaragvi, izjavil pod prisego, "da osemdeset odstotkov nikaragveškega ljudstva nasprotuje vladi, ki smo jo mi vpostavili nasilno in vzdržavali s silo."

Rezolucija pravi dalje, da ta namnata vlada povzroča spore med Združenimi državami in drugimi centralno-ameriškimi državami, ki se nanašajo na pokrajinske koncesije za mornariška oporišča in trgovske koncesije.

Dalje izjavlja, da se ta vlada po imenu v Nikaragvi ni hotela ravnati, od kar je pod našim gospodstvom, po odloku centralno-ameriškega razsodišča, katerega so pomagale vpostaviti Združene države in obljubile, da ga vzdrže. Rezolucija na to izreka, da naše oborožene sile pomagajo obdržati v sedlu zelo majhno manjšino, ki si je prilastila politično moč in ki izkorišča bogastvo dežele pod vodstvom gotovih newyoških trgovskih tvrdk.

Ladd našteva imena dvanajst članov družine Chamorro, od predsednika pa doli do poslaniškega atašeja, ki so dobili službe, da izvedejo voljo ameriških imperijalistov v Nikaragvi. Pove tudi, da so na shodu v Manugvi nazivali Maximo Zepeda, delegata k Hughesovi konferenci, "izdajalca svoje domovine" in "odvetnika bankirjev v Wall streetu proti legitimnim interesom njegove dežele". Ravno na tem shodu je ljudstvo zahtevalo, da se umaknejo ameriški pomorščaki in da se dežela vrne ljudstvu.

Rezolucija izjavlja tudi, da je neki član senatnega odseka za zunanje zadeve tožil javno, da je bila nikaragveškemu ljudstvu popolnoma vzeta svoboda do samostojne vlade in da se njih naravni viri bogastva nesramno izkoriščajo po ameriških korporacijah pod zaščito pomorščakov Združenih držav.

Rezolucija meni, da postoji to nelegalno zasedenje Nikaragve že dvanajst let, ki je v protislovju z mednarodno dostojnostjo in v nasprotju z legalnimi pravicami in materijalnimi koristmi nikaragveškega ljudstva, ker ne postoji vojno razmerje med Nikaragvo in združenimi državami, ki bi upravičevalo trajno nastanjenje naših vojaških sil na teritoriju prijateljskega sosednega naroda. Senatu je povedano, da ekseku tivni department nima ustavne moči, da vzdržuje tako invazijo, ako vanjo ne privoli kongres.

Znamenje je tukaj, da se mogoče Američani v Centralni Ameriki združijo, da se ložje upirajo ameriškemu oboroženemu imperijalizmu. To znamenje je videti v tem, da so se delegatje, izbrani po Hughesu, vprli trije proti dvema proti zahtevi, da ustanove eno samo politično enoto, ki se pokori volji v Washingtonu.

Rezolucija senatorja Ladda je bila izročena odseku za zunanje zadeve, katero bodo podpirali mogoče senator Borah in nekateri demokratični senatorji.

KRASNO PROSPERITETO IMAJO DELAVCI NA FARMAH NA ZAPADU!

Sacramento, Cal. — (Federated Press.) — Državni delavski komisar Walter Mathewson prejme povprečno vsak dan 25 pritožb od farmarskih delavcev, ki se pritožujejo, da jim farmarji nočejo izplačati mezde. Farmarji pa odgovarjajo, da so bankirji vknjižili svoja posojila na ves njihov pridelek in denarja nimajo, da bi plačali delavce. Mathewson priporoča zakon, na podlagi katerega bodo smeli farmarski delavci terjati mezdo v farmarjevem pridelku.

TURKI SO POSTALI ODLOČNEJŠI V LOZANI.

Uprli so se ententnemu projektu glede kontrole Dardanel in verskih manjšin.

KONFERENCA POČIVALA ČEZ PRAZNIKE.

Lausanne, Švica, 23. dec. — Turška delegacija je prejela iz Angore stroga navodila, da ne sme nič več popustiti. Posledica tega je, da so Turki postali odločnejši in na včerajšnjih sejah podkomisij ni bilo nobenih zaključkov.

Izmet paša je razpravljal s Curzonom, Barrerom in Garronijem o kontroli Dardanel in Bospora ter izjavil, da Turčija ne sprejme nikakršne kontrolne komisije, izvzemši če ententa zajamči v pogodbi, da bo Carigrad zavarovan pred napadi z morske strani in komisija ne bo imela nadzorstva nad demilitarizirano cono ob ožini. Zavezniški delegatje so dali razumeti Izmetu, da garancije pridejo, ako se Turčija odpove območju nad demilitarizirano cono.

Ruska delegata Čičerin in Voronskij se ne udeležujeta več sej, pač pa imata dnevne privatne sestanke s Turki.

Dr. Riza bej, drugi turški delegat, je na seji podkomisije za kristjanske manjšine zavrgel vse predloge Grkov in zaveznikov. Ententa je hotela, da bi bili kristjani v Turčiji izvzeti iz vojaške službe v turški armadi, toda dr. Riza je odločno odklonil vsako sugestijo in zahtevo te vrste.

Francoski delegat Laroche je dejal: "Dajte nam božično darilo, sprejmite predlog." Dr. Riza je odgovoril, da Turki nimajo navade dajati božična darila, ker ne verujejo v Božič.

Armenska deputacija je prosila, da smo povedati svoje želje podkomisiji za manjšine, toda dr. Riza je bil proti temu; ravno tako je protestiral proti prošnji Bolgarije, da se 60,000 Bolgarov vrne v vzhodno Tracijo.

Danes ni nobene formalne seje. Francoska delegacija je naznanila, da odpotuje v Pariz, kjer ostane čez praznike. Italijani tudi pojdejo domov in večina drugih delegatov. Lord Curzon in Turki ostanejo v Lozani. Konferenca je bila suspendirana čez božične praznike.

DEMOKRACIJA V LOUISIANI.

Baton Rouge, La. — (Federated Press.) — Država Louisiana ima 1,800,000 prebivalcev, toda samo 32,075 volilcev se je udeležilo zadnjih volitev. Vseh registriranih volilcev je 191,789. Brez malega vsi zamorci v tej državi so oropani volilne pravice.

Božično klanje na Irskem.

Dublin, 24. dec. — Snoči so zopet bili pouličnі boji v Dublinu, ki še danes niso pomehali. Patrolja narodnih čet je bila napadena sredi množice civilistov, ki so hiteli v prodajalnice. Eden vojak je bil ubit, drugi pa ranjen. Med civilisti je bila ranjena neka ženska. Republikanci so streljali na vladna poslopja.

ZANEMARJENI OTROCI BODO DELEŽNI PRAVIČNEGA RAVNANJA.

MLADINSKO SODIŠČE V WASHINGTONU SE NADOMESTI Z RODITELJSKIM SODIŠČEM.

Senator Brookhart je vložil tozadevno predlogo.

Washington, D. C. — Senator Brookhart iz države Iowa je predložil predlogo, ki je velikega pomena za vzgojo otrok, ki so izgubili svoje stariše ali so pa bili zanemarjeni v vzgoji. V sedanje mladinsko sodišče pridejo velike spremembe.

Brookhartova predloga, ki bo veljavna seveda samo za Distrikt Kolumbije, je bila izdelana na podlagi sugestij nekaterih državljanov v Washingtonu. Predloga določa legalni status otrok pod osemnajstim letom, vstanovlja roditeljsko sodišče, ki nadomesti sedanje mladinsko sodišče. Dalje določa penzijo za matere, ki imajo otroke, kateri ne morejo služiti kruha.

Civične organizacije kot posamezni državljani so kritizirali metodo, po kateri zdaj postopajo z otroci, ki nimajo starišev ali ki so zablodili na napačna pota. Mladinsko sodišče lahko izroči otroka odboru varuhov in otrok ostane varovanec, dokler ne doseže svoje starosti. Kongresnik Arthur M. Free, ki v kratkem predloži enako predlogo v zbornici, pravi, da tak sistem spremlja otroke v prave sužnje. Ker je otrok brez čevljev, ga lahko izroče odboru varuhov, na kar ga vodijo iz enega doma v drug dom, dokler ne postane polnoleten. Dodal je, da mu je znano najmanj šestdeset slučajev, ki segajo do srca.

Senator Brookhart je pri pojasnjevanju predloge povdarjal, da je treba nekaj storiti za nadzorovanje otrok in pomoč materam vpričo naraščajočega števila mladih zločincev. Treba je nekaj storiti, kar bo drugim za zgled. Po njegovem mnenju in mnenju državljanov je treba ustanoviti roditeljsko sodišče. Zaradi tega je treba skleniti, da otroci pod osemnajstim letom ne spadajo pod kriminalni zakon, ampak pod civilni.

Senator je pojasnjeval, da se otrok pod osemnajstim letom ne sme aretirati na podlagi kriminalnega zakona, ampak stvar je taka, da je treba otroka varovati. Ako se to zgodi, ne bo otrok nosil pečat kriminalca že izza svojih otroških let, da ga spremlja skozi vse njegovo življenje.

Brookhart je povdarjal, da roditeljsko sodišče šele tedaj prevzame nadzorstvo nad otrokom, ako niso imeli vpliva nanj roditelji in šola. Ravno tako imajo po Brookhartovi predlogi stariši gotove pravice. Namen predloge je, da so otroci pod nadzorstvom in da hodijo v šolo.

O penzijah za matere je dejal senator, da je treba materam na ta način pomagati, da se pomoč ne občuti kot miloščina. Gotovo se otroku dopade, ako se zaveda, da je prišla vlada na pomoč in prispeva k njegovi vzgoji. Zdaj je seveda drugače. Vzeli so potrebnim materam otroke in jih vtaknili v kakšen dom, medtem se je pa vršila preiskava, ako je mati potrebna podpore.

Predloga, ki določa $20,000 za ustanovitev roditeljskega sodišča, da se krijejo troški do konca fiskalnega leta, je bila odkazana odseku za Distrikt Kolumbije. Vsplošnem sodijo, da jo odsek priporoči senatu v sprejem.

Nemška vlada odpušča železničarje.

Berlin, 23. dec. — Cunova vlada je pričela odpuščati železničarje v svrho, da zniža deficit. Okrog 25,000 železničarjev je že bilo vrženih na cesto. Med železničarji je nastalo veliko razburjenje in organizacija se pripravlja na boj. Jeza delavcev je toliko večja, ker vlada odslavlja večinoma radikalne železničarje.

OH, TE BERAŠKE MEZDE ŽELEZNIŠKIH PREDSEDNIKOV!

Washington, D. C. — Na temelju poročil o dohodkih, ki so jih predložile železniške družbe senatnemu meddržavnemu trgovskemu odseku, je v Združenih državah osem železniških predsednikov, ki imajo od $75,000 do $100,000 letne plače. Julius Kuttschnitt, predsednik Southern Pacific železnice, ima $100,000. "Najslabše plačani" predsedniki prejemajo po $50,000 na leto.

OBRAVNAVA PROTI RUDARJEM V HERRINU.

Priče rudarjev so izpovedale, da so gardisti v jami streljali izpod bele zastave.

PODROBNOSTI O UMORU STAVKARJA.

Marion, Ill. — V petek zjutraj so nastopile prve priče zagovorništva, ki so podale jasno sliko razmer v okolici Lesterjevega odprtega premogovnika pred izbruhom velike bitke, v kateri je stavkokaze in pobojnike zadela zaslužena kazen.

Prva priča je bil "stric Tink", 78-letni starček z dolgo belo brado, ki živi v okraju Williamson od leta 1850. Dejal je, da je 40 let hodil nemoteno po cesti mimo premogovnika, toda dva tedna pred bitko so Lesterjevi gardisti zaprli cesto občinstvu in ko je ubral običajno pot, mu je gardist dejal, da si naj poišče drugo pot.

Walter Faroy, cestni komisar iz West Mariona, je pričal, da je bila dotična cesta pod območjem njegove komisije in ljudska last, toda Southern Illinois Coal Company ni vprašal njega niti nikogar, temveč se je polastila ceste in jo zaprla občinstvu.

Priča John D. Conroy, farmar in rudar, je dejal, da je bila 21. junija zvečer razobešena bela zastava na pisarni Lesterjeve kompanije, kljub beli zastavi, znamenju premirja, so pa gardisti streljali na vse strani iz jame. Bela zastava je bila past za stavkarje, da se približajo pod krogle. Pod zastavo sta bila dva možka, ki sta streljala nanj, ko je na konju jezdil k sosedu Charlie Davisu, svareč ga, da se naj zavaruje. Oddala sta 25 strelov, a k sreči ga nista zadela. Krogle so padale na njegovo dvorišče in žvižgale mimo oken njegove hiše. Tisto noč je z ženo in otroci vred spal v kleti.

Priča je tudi povedala, da je bilo v dveh dneh pred bitko izstreljenih 30 do 40 krogelj na ljudi, ki so hoteli iti po cesti mimo premogovnika.

Ko se je Conroy zjutraj ob 4:30 zbudil, so še vedno pokali streli pri jami. Poskusil je iti na pašnik po živino, toda moral je leči v jarek, da ga ni zadela krogla. Krava, tele in žrebe je bilo ubito na pašniku. Ena krogla je priletela v sobo, v kateri so postelje za otroke in se zapičila v steno. Vsi ti streli so prihajali izpod bele zastave na Lesterjevi pisarni.

Njegova sestra Edna Conroy je pričala, da je videla superintendenta McDowella, ki je imel veliko puško na hrbtu. Dobro se spominja, kako je kopito puške potrkavalo ob njegovo leseno nogo, ko je korakal.

John Conroy Sr., oče obeh prič, je potrdil, kar sta izpovedala sin in hči ter dodal, da od 15. julija, ko so prišli stavkokazi in gardisti v Herrin, ni bilo več miru v okolici. Veliki hrusti so stali ob cesti, eno miljo proč od jame, ustavljali ljudi in avtomobile in jih vračali nazaj. Eden gardistov je dejal, ko so se ljudje pritožili: "Vrag jih vzemi, mi jih že naučimo, kako je treba vladati deželo."

Ed Grenshaw, farmar, ki živi blizu Lesterjeve jame, je pričal o uboju stavkujočega rudarja Hendersona. V pondeljek zvečer pred bitko je prišel k njemu kompanijski podrepnik Jim Collins z novico, da ga je poslal superintendent McDowell, da naj obvesti vse bližnje farmarje, da se naj začasno preselé, ker bo "trouble". Dve farmarski družini sta se ustrašili in se preselili drugam. V sredo 21. julija so pričele krogle deževati okrog njegove hiše. Ko so streli prenehali, je Grenshaw pogledal, kaj se je zgodilo in videl človeka ležati kakih sto čevljev od hiše. Šel je k njemu in ga spoznal. Bil je stavkar Jordie Henderson. Oborožen ni bil, oziroma priča ni videla nobenega orožja pri njemu.

Kasneje je videl moža, ki je šel po nasipu ob odprti jami in postavil veliko puško na kamen. Puško je pokril z vejami in potem so pokali streli z nasipa tako hitro, da jih ni mogel šteti. Nato je šel farmar Grenshaw k šerifu, zahtevajoč zaščite zase in svojo družino.

TRIJE NEMŠKI IMPORTIRANI STAVKOKAZI ARETIRANI.

NAJBRŽ JIM NISO ZNANE AMERIŠKE IMIGRACIJSKE POSTAVE.

Delavski department je uvedel preiskavo.

Hartford, Conn. — Aretirali so na ukaz delavskega departmenta tri nemške delavce, bivše kajzerjeve vojake, katere so privedli v Ameriko, da stavkokazijo v delavnicah New York, New Haven & Hartford železnice. Nemški delavci so najbrž žrtve nepoznanja ameriških naseljeniških postav. Ravno tako jim najbrž ni znano, da nameravajo železniške družbe zdrobiti organizacije železničarjev. In tako so sprejeli delo v delavnicah železniške družbe, ki je bila pri volji nabrati delavce križem sveta, da le zlomi stavko železniških delavcev.

Odborniki organizacije železniških delavcev izjavljajo, da je odkritje teh ljudi pokazalo jasno kot beli dan, da je zdaj uničen načrt železniške družbe, po katerem je hotela importirati delavce iz Nemčije in drugih evropejskih dežel par sto rokodelcev. Odborniki naglašajo, da ta načrt pa zopet pokazuje, kakšnih sredstev se železniške družbe poslužujejo, da razbijejo organizacijo in v kakšnem obupnem položaju se nahajajo železniške družbe, da se poslužujejo takih sredstev.

Pet tisoč železniških delavcev, ki so zastavkali v delavnicah New York, New Haven & Hartford železniške družbe, je še vedno solidarnih in njih fronta je cela. Družba ima sicer nastavljene strojnike in rokodelce mesto stavkarjev, a ti nimajo prakse in izkušenj za delo na železnicah.

Samoposebi se razume, da se podvzame tudi akcija proti železniški družbi, ker je prelomila naseljeniški zakon.

KUKLUKSI POŽIGAJO CERKVE V KANADI.

Požgali so štiri cerkve, kloštor in dva učna zavoda.

Quebec, Kanada. — Katoliški voditelji v provinci Quebec, katere prebivalci so večinoma francoske narodnosti, zahtevajo strogo preiskavo in kriminalno postopanje proti osebam, ki so na delu tajnega gibanja kukluksklanovcev v Kanadi. Požar, ki je včeraj uničil historično katoliško cerkev Notre Dame v tem mestu, je vsekakor delo kukluksov. Škoda znaša miljon dolarjev.

To je že četrta cerkev, ki je pogorela v tem letu v Kanadi. Pred požarom je ta ali oni župnik prejel anonimno pismo s podpisom K. K. K., ki je naznanilo, da bo cerkev zažgana. Poleg štirih cerkva je zgorel tudi kloštor v Montrealu in dva katoliška šolska zavoda. Zažgana je bila tudi bolnišnica za umobolne, ki je pa bila rešena.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo jasno, zapadni vetrovi, ne mnogo spremembe v temperaturi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 45, najnižja 31. Solnce izide ob 7:17, zaide ob 4:25.

LIGA NARODOV PREPOVEDALA IZPLAČEVANJE BOŽIČNIH DARIL V AVSTRIJI.

Dunaj, 23. dec. — Predstavniki lige narodov so odredili, da avstrijska vlada ne sme izplačati običajnega božičnega darila v gotovini civilnim uslužbencem. Vsota daril bi znašala 200 miljard kron in zavezniški predstavniki, ki zdaj kontrolirajo avstrijske finance, odkar je krščanski socialec Seipel prodal Avstrijo ententnim bankirjem, pravijo, da bi izplačanje te vsote povečalo izdajo papirnatih kron, katerih je že zdaj več kot preveč.

MUSSOLINI JE PRIŠEL V SPOR S KAPITALISTI.

Pota italijanskega diktatorja niso postlana z rožicami.

MASAKRIRANJE SOCIALISTOV.

Rim, 23. dec. — (Iz poročila H. A. Mowrerja.) — Benito Mussolini je dejal te dni na fašistovskem sestanku v Sieni, da mora izvršiti "strašne dolžnosti", katere tudi izvrši. Medtem pa oboroženi fašisti izvršujejo v njegovem imenu strašne dolžnosti v Turinu in drugih krajih. Ko je Mussolini prevzel vlado, je obljubil, da razoroži fašiste in jih prisili na spoštovanje do zakonov. Tega ni storil, pač pa je sklenil ta teden, da organizira posebno fašistično milico, ki bo stala nad policijo in redno armado v izvrševanju "strašnih dolžnosti".

Mussolini je diktator Italije in fašisti so država. Beseda in delo fašistov je zakon. To dokazujejo zadnji dogodki v Turinu. Dva fašista sta bila ubita ponoči. Policija ni preiskovala, pač pa so fašisti enostavno razglasili, da so komunisti in socialisti izvršili umor. Četa fašistov je napadla delavski del mesta in ubitih je bilo devet socialistov, ki niso imeli najmanjšega stika z umorom dveh fašistov. Taka je fašistična justica!

Smešno je, kar poročajo listi o volitvah v Milanu. Pišejo namreč, da so bile volitve svobodne in postavne, obenem pa objokujejo smrt mladega fašista, ki se je ubil z lastno puško, katero je nesel na rami, ko je šel na volišče. Med potjo se je spotaknil in padel, puška se je sprožila in ga ubila. Svobodne volitve, ko so fašisti volili s puškami v rokah!

Kakor omenjeno, so voditelji fašistov zaključili, da ustanove "pretorijansko gardo" 90,000 mož iz samih fašistov. "Pretorijanci" bodo odgovorni samo Mussoliniju in bodo prvič čuvali njegovo osebo pred atentati in drugič bodo izvrševali "strašne dolžnosti" napram nepokornim delavskim masam kakor zadnjič v Turinu. Uniforma "pretorijanske garde" bo črna srajca.

Toda pota diktatorja Mussolinija niso postlana z rožicami. Dva konflikta mu že delata sive lase. Prvi konflikt je z njegovimi glavnimi pristaši, ki bi radi imeli oligarhijo, tako da bi tudi oni nekaj šteli; Mussolini pa hoče biti sam diktator, češ, da je tako najbolje.

Drugi konflikt je s kapitalisti. Fašistovska organizacija obstoji iz kapitalistov, nacionalistov in nazadnjaških delavskih skupin, katere vodi pesnik d'Annunzio. Med temi frakcijami je zdaj drgnenje. Kapitalisti so pomagali Mussoliniju do zmage zato, ker so mislili, da fašizem pomeni nizke mezde in avtokracijo v industrijah. Zdaj zahtevajo svoje svoje plačilo. Mussolini se pa boji delavske mase, čeprav jo trenotno drži za vrat. Toda kapitalisti, ki so financirali fašistovsko "revolucijo" in dali svoje sinove na črnosrajčarsko fronto, zahtevajo svoj funt mesa.

Ta znamenja pomenijo, da bodo še burni časi v Italiji, predno pride spomlad.

Povest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-22) poleg vašega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KOLIKO AVTORITETE IMAJO ZAKLJUČKI LIGE NARODOV?

Komisija lige narodov je določila nevtralni pas med Litvo in Poljsko. Nevtralni pasi pomeni, da nobena sosednih držav nima pravice pošiljati oborožene sile vanj, ker je nevtralni pas vprav zaradi tega ustvarjen, da ne pride do oboroženih spopadov. Navadno se pri takih odlokih zgodi, da se šibkejši ravna po njih, močnejši jih pa prezira. In tako se je zgodilo tudi tukaj. Litva je majhna deželica, Poljska je pa v primeri z njo velika država.

Poročilo, ki ga je prejel litvinski informacijski urad v Washingtonu, pripoveduje, da je neki poljski častnik vdrl v nevtralni pas in ubil pet civilistov. To se pa ni zgodilo prvikrat, kajti že v mesecu novembru je vdrl ravno ta častnik v nevtralni pas in je ubil sedem civilistov.

Liga narodov je imela seveda precej časa, da bi poskrbela, da se ta častnik pokliče na odgovor, ko je prvikrat vdrl v nevtralni pas in ubil sedem civilistov. Zdi se pa, da se liga narodov, pravzaprav njen odbor ni prav nič brigala za ta poboj neoboroženih ljudi. Kajti če bi bil odbor lige pokazal najmanjšo voljo, da takih vpadov v nevtralni pas ne trpi, bi se poljski častnik ne drznil vpasti še drugič v nevtralni pas in ubiti zopet pet oseb.

Po takih dogodkih je vprašanje na mestu: Zakaj pa je bila liga narodov ustanovljena? Ali mogoče za to, da soldateska močnejših držav lahko poljubno vpada v nevtralne pasove in tam pobija civiliste?

Ako je kdo imel še kaj vere v ligo narodov, tedaj jo mora izgubiti, ko čita, da je liga narodov slepa napram takim činom.

KAPITALISTIČNI SVET POVSOD ENAKO NAGRADUJE DELAVCE.

Če je kdo v resnici doprinesel žrtve za narodno državo v zadnji svetovni vojni, tedaj so to storili češki delavci. Stari habsburški režim je izredno ostro postopal s Čehi vobče od času svetovne vojne. Ječe na Češkem so bile polne žrtev tega režima in tudi krvnik je imel obilo posla. Na fronti so vojna sodišča decimirala češke polke.

Češki polki so prehajali k sovražniku in so se borili na drugi strani proti habsburškemu avtokratičnemu sistemu. In kakšno je zdaj plačilo?

Ustanovila se je Československa republika, ali ljudstvo tam ravno tako strada kot v drugih evropejskih državah. Delavca izkoriščajo kot v Nemčiji, Jugoslaviji ali kje drugje. Československi bizniški interesi so pozabili, da so se češkoslovaški delavci žrtvovali za Československo republiko. Poročilo iz Prage pravi, da je vodstvo jeklarn v Hromecu, Tisovecu in Banjski Bistrici naznanilo delavcem, da se zniža njih mezda za **pet in trideset odstotkov!** Delavci so odklonili to nesramno ponudbo, toda ostali so na delu, dokler trajajo pogajanja. Prizadetih je pet tisoč kovinskih in rudniških delavcev.

V tej ponudbi se zrcali vsa dobrota, ki jo imajo zdaj češkoslovaški delavci za svojo požrtvovalnost v vojnem času. Obljubili so jim veliko, dali pa ničesar.

DENARNA MOČ PRIVATNIH BIZNIŠKIH INTERESOV SEGA PREK KONTINENTA.

Kadar se pripravlja nevarnost za privatno denarno mošnjo v zakonodajni zbornici, tedaj privatni bizniški interesi prav zanesljivo ne spe! Pred washingtonsko legislaturo v Olympiji, Wash., so važne predloge za delavstvo. Stone-Webster Engineering kompanija ima svoj sedež tam na vzhodu v Bostonu. Postoji pa nevarnost, da legislatura naloži davek na podjetja, ki izkoriščajo vodne sile. Pred legislaturo je dobra odškodninska predloga za ponesrečene delavce, poleg nje pa še druge predloge. Vse to pomeni, da se bodo profiti privatnih bizniških interesov nekoliko znižali, ako ne uvedejo boljše produkcijske metode, kadar bodo vse te predloge sprejete. To je napotilo Stone-Webster Engineering kompanije, da vzdržuje v Olympiji močno skupino parlamentarnih zakulisnikov in vežarjev, ki skušajo preprečiti vse predloge v korist delavstva.

Kadar bo delavstvo postalo tako zavedno, da bo volilo svoje zastopnike v postavodajne zbore in ne bo poslušalo sladkih pridig profesijonalnih političarjev, tedaj tudi parlamentarno zakulisništvo in vežarstvo ne bo pomagalo privatnim bizniškim interesom.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Cenjenim dopisnikom! Pri dopisih, ki se nanašajo na razmere v naselbini, mora biti podpisano ime. To ni uredniška kaprica, ampak to zahtevajo pravila. Uredništvo priporoča vsem dopisnikom, da se ravnajo po tem navodilu ker prihranijo uredništvu veliko nepotrebnega dela, sebi pa jezo.

Imperial, Pa. — Ker sem pozvan od društva št. 142 SSPZ v White Valleyju, Pa., da prekličem obtožbo, ki sem jo naperil na našega člana tamošnjega društva, ali bolje rečeno na tamošnje društvo, omenjam, da jaz nisem naperil nikake obtožbe. Samo par resnic sem povedal. Najrajše bi se z njimi srečal na društveni seji, ker pa nisem član SSPZ, mi je to nemogoče. Zato podajam svoj zagovor ali odgovor v "Prosveti."

Za ustvaritev onega poziva, vem prav gotovo, da je naš George največ odgovoren ,kajti proti meni goji osebno sovraštvo, ker nisem hotel delati, kakor bi on želel. Pa naj bo tako, jaz mu ne bom ostal dolžan in odgovarjam mu sam, ne da bi mi bilo zato treba klicati pisca iz Pittsburgha, da sestavi moj odgovor.

Ker se pri omenjenem društvu ne upajo vreči iz društva g. bosa, sem jih nazval strahopetce in to naj prekličem. Še stojim na istem stališču. Pravi, da ji ni bilo mogoče najti točke, po kateri bi jim bilo mogoče g. bosa vreči iz društva. Potemtakem je zato potreben, da gre še malo v šolo; v njih pravilih je vendar točka, ki jim dovolj jasno pove, kako imajo ravnati s stavkokazi ali ljudmi, ki delajo ob času legalno proglašene stavke. Mar naj bi rojak povedal, da pri njih društvu ni človeka, ki bi si bil upal stavkokaza javno obtožiti.

Rojak piše, da so pri njihovem društvu že izključili enega bosa, kateremu so dokazali, da je skebal. Pri omenjenem društvu ni bilo razun goriomenjenega nobenega bosa, kar vem jaz in oni drugi ravnotako. Bilo je nekaj Američanov in še nek Slovenec razun goriomenjenega, ki so bili bosi v whitevallejškem rovu, pa ko so dobili nalog, da gredo v rov delat, so raje kot zavedni delavci pustili delo in se z mnogimi drugimi izselili iz naselbine. Če so torej ti bosi smatrali, da bodo skebi, ako bodo med stavko opravljali njim odkazano delo, bi moral tako storiti tudi njih klijent. Toda on ni storil tako kot drugi: šel je v rov in kakšno delo je opravljal, mi je tudi znano. Pravi, naj mu dokažem, da je v resnici produciral premog. Kaj še tega ne veste, da vsak, kdor opravlja delo v rovu, pomaga producirati premog? Ste li mogoče mislili, da bom šel jaz postavljat življenje v nevarnost, medtem, ko vsak treznomisleč človek ve, koliko je vredno žiljenje pri stavkokazih, njih varuhi, ki jih iz vsakega žepa moli po ena pištola.

Nadalje rojak tudi piše, da dotični bos ni samo pri SSPZ, on da je tudi član pri SNPJ in naj svojo njivo najprej očedim ljuljke. Že dobro, George! Mogoče si pozabil, da je precej članov SSPZ, kateri so pa skoraj vsi dobri zagovorniki gospoda bosa. Mogoče mu je tudi znano, da je tajnik društva št. 232, SNPJ, br. Jernej Bohine prevzel prestopni list od gospoda bosa, da ni dal nikomur ničesar znati. Na seji je tudi naš br. predsednik dal na glasovanje, dali ga društvo sprejme v svojo sredo ali ne. Kakor mnogo drugih stvari so tudi to kar med seboj napravili. Brat Bohine je dobil ukor od društva. Dotičnim zagovornikom bosa, mislim, da je dobro znano, da sem jaz pri društvu št. 232 SNPJ javno obtožil klijenta, da je delal začasa stavke.

Odgovoril bi bil že prej, toda čakal sem, da sem šel dne 10. decembra na sejo društva št. 232 SNPJ, pri katerem sem javno obtožil bosa, ki je delal med stavko. Ko pa sem prišel z dokazi na dan, so njegovi zagovorniki hitro preskočili dotično točko v dnevnem redu. Ako je dotični človek tako nedolžen kakor ga oni slikajo, zakaj se pa umikajo javni debati. Če še ne vedo, jim povem jaz: Kdor skeba zagovarja, je sam skeb.

Naslikali bi me radi kot obrekovalca in lažnjivca, česar pa naj ne mislijo, da bom pozabil; za tiste besede se bomo nekje drugje poravnali. Znano jim je lahko, da je naš predsednik brat Anton Rozina najprvo poročal o stavkokazenju njih bosa, kako je pripeljal nekaj nabranih stavkokazov iz okolice Bridgevilla, Pa. Sedaj pa se je ta naprednjak izpreobrnil kakor uporni in krvoločni Savel v ponižnega in poslušnega Pavla.

Resnica o tem je že preveč razširjena, zato ne pomaga izvijati se, zato je najbolje, da priznate, kar je res. Iz poštenega človeka njim ni mogoče napraviti skeba in iz skeba ne poštenega človeka. Rojak Joe Pajk je med rojaki precej poznan in težko jim bo ustvariti drugačno mnenje o njem. Vsak si je kriv sam, če je enkrat zagazil in s tem pridobil nelepo ime.

Povedati jim moram še enkrat, da nimajo toliko poguma, da bi odprto nastopili proti stavkokazom v odprtem boju. To naj zadostuje kot odgovor na njih poziv in krivično obdolžitev, ki so jo zvrgli na mene. Če me bodo pozivljali na tak način še v bodoče, bodo gotovo dobili zadosten odgovor. — **Albert T. Kirn.**

Terre Haute, Ind. — V Proletarcu št. 796 sem čital poročilo sestre Tavčarjeve, v katerem nas je zelo pohvalila in piše, da smo stoodstotno — napredni. Da, sama naprednost nas je, da nam na plačilni dan gleda kar izpod klobuka. Potrebno bi bilo, da bi prišel tisti tam iz Ohija, iz onega brivskega mesta, ter nas s svojo železno roko malo našeškal. Potem bi bili v resnici to, kar o nas poročajo.

Odkar je bilo razpuščeno J. R. Z., se nekateri zaletavajo v njega blagajno, hoteč jo raztrgati. Saj kakor posnemam iz Prosvete in Proletarca, so taki, ki so bili največji nasprotniki, torej tudi prispevali niso nič. Jaz njihovega časopisja ne čitam in tudi penija nimam zanje. Kakor vidim, miljondolarski fond najbolj skrbi Pirca v Clevelandu, potem tistega tam na vzhodu, ki urejuje "list slovenskih delavcev" (kajpada), Kazimirje in druge.

Kakor pravim, ti so največji nasprotniki JRZ in največji podporniki Londonskega odbora, ki so delali za jugoslovansko monarhijo, da jo sedaj imajo in katera je največ kriva, da je Italija pograbila slovenske kraje, s tem, da so vneti zagovorniki kraljevine kimali, ko se je odločalo v Rapallu o slovenskem ozemlju. Sedaj ti monarhisti marsikaterikrat lopnejo po jugoslovanski vladi samo radi lepšega, da jih še oni slovenski trpini ne zapuste, ki so ostali. Podobni so tatu, ki je pričal: Primite tatu!

Kot bivši član JRZ in prispevatelj istemu imam pravico povedati svoje mnenje. Popolnoma se strinjam z zapisnikom istega, tako da se denar, kar ga je še ostalo, hrani, da bo o priliki porabljen, za kar je bil nabran. — **Z . . . r.**

Iz okolice Finleyvilla, Pa. — Ravno danes se je naselila k nam zima, burja brije, da je joj, Hrvati pa plešejo. Tako so mi prekrižani načrti. Frak se mi smili, da bi gi oblekel, a suknja je ostala še v štacuni. Tako mi ne kaže drugega kot da sedim za pečjo in premišljujem, kako je bilo do sedaj ter kako je zdajle. Vse gre na slabše in tako je tudi v pečlarskih zadevah. Res, precejšnje število nas je bilo, tako da nas je bilo težko prešteti, posebno če smo bili malo muhasti. Ostal sem sam.

Predvsem prav težko pogrešam našega blagajnika A. T. K., ki mi je brzojavno sporočil, da zopet odrine nekam v Karpate. Moja dolžnost je, da ga kot člana posvarim in mu rečem takole: "Albert, ubogaj me in tukaj ostani, če glih je slabo, bo že bog dal, da bo boljše." To je bilo slabše kot če bi streho vtaknil v ogenj.

Pripomnil sem mu še: "Če glih mi nič ne verjameš, pa vseeno ti povem še eno. Mene ubogaj in tukaj ostani, verjemi mi, da dokler boš pri meni, ne boš nikoli sam in vidiš, če nisi slep."

"Nikar ne ropoči, France," mi pravi, "le tiho bodi, vrnem se za Novo leto in zopet se bova pogovorila ter namastila pečlarska grla s kranjskimi klobasami." Da bi le tako bilo, sem si mislil. Poslovila sva se, drug drugemu dala roko in šla vsaksebi.

Delavske razmere pri nas so piškave. Nekatere jame delajo po eden ali dva dni v tednu, druge zopet po 4 do 5 dni. To je že vsakemu znano, da kjer je kaj boljše za delo, tam je pa ljudi preveč. Tu je rov, ki je last P. Coal Co., po imenu Cinneinati. Podjetje ni obratovalo 17 mesecev nič, po klevelandski pogodbi pa je pričelo z obratovanjem. Sedaj so kar na lepem povedali rudarjem, da ima vsak dva dni časa, da posnaži vsak svoj prostor, pobere svoja šila in kopita ter gre s trebuhom za kruhom.

Oni se ne zmenijo, če ima človek kaj jesti ali nič, če ima obleko ali obučo, ali so njegovi otroci preskrbljeni za zimo in imajo kaj jesti. Enostavno rečejo delavcu: tu nimaš več dela.

Omenjeni rov, ki obratuje po 4 do 5 dni v tednu, je Montour Mine 10, Library, Pa. Tam so prostori taki, da prej nikdo ni maral iti v ta rov, sedaj pa so že vsi prostori napolnjeni, čeravno je v njih po 4 do 5 čevljev "smetane" nad premogom.

Zakaj so zaprli rove, kjer je boljše delo, to je pač lahko umljivo. Oni hočejo, da jim bomo izčistili tudi slabše rove in prišli do boljših prostorov. No, pa še vse bi bilo, ko bi ne bilo drugih neprilik za nas delavce. Ko sem se podal zadnjič na delo, mi moja tovaršica — karbidna lampa ni dobro svetila. Vseeno sem naložil voziček premoga. Glej no, kaj se mi zgodi drugi dan. Bos mi je povedal, da sem imel prejšnjega dne dve kari umazanega premoga. Kdo mi je drugo naložil, mi ni znano. Morda je to storil skrivaj srbski princ Jure, ki ga zadnje čase pričakujemo, da bo prišel kopat premog v našo majno. — **F. Pernishek.**

Chisholm, Minn. — Bližamo se h koncu leta 1922, ko se bo mnogokateri delavec vprašal ali potipal v svoj žep, koliko si je prihranil v tem srečnem letu. Pred letom dni so ljudje govorili, da ko bo nastopilo leto 1922, bo tudi nastopila sreča za vse sloje naroda, najsibo za revne ali bogate, za moške in za ženske.

Takrat, ko se je priplazil kazalec na uri proti vrhu nad številko 12 in je odbila zadnja ura leta 1921, so začele piskati parne piščalke od vseh strani in oznanjale so tisto zaželjeno srečo, ono srečo, ki je nam delavcem tako velika, kakor drobtina kruha velikanu slonu.

Toda parne piščalke so gotovo vsaj nekomu oznanjale srečo, oznanjale so srečo tistim, ki jih lastujejo. Premislite, delavci in farmarji, to veliko reklamo, kako umetno je narejena, da nas z lahkoto držijo v temi. Parne piščalke tulijo, zvonovi zvonijo, gospodje v cerkvah pojejo svečani: "Te Deum" in s prižnic oznanjujejo srečo, zaželjeno srečo, ki pa jo vživajo le sami.

Vsem naprednim delavcem voščim srečno Novo leto, da bodo napredovali z razširjanjem dobrega nauka med še nezavednimi. Nezavednim pa voščim srečno leto 1923, da bi v njem spoznali, da bi strgali mreno raz oči, ki jim ne pusti, da bi spregledali in videli današnji krivični sistem, ki prinaša srečo le za redke izvoljence, velika večina pa trpi in blodi v nesreči. Da bi dobili v tem letu spoznanje, to bi bilo za nas srečno leto. Pridobili bi s tem zaklad, kakršnega ne zmorejo vsi mogotci skupaj.

Iščimo oni dragoceni zaklad — spoznanje z dobrimi časopisi in poučnimi knjigami — ki pomeni za nas srečo. Najboljše zdravilo proti nevednosti je dobro čtivo, poučna knjiga in dober časopis, ki piše v korist delavstva in vsega tlačenega ljudstva. Čimbolj podpiramo tako čtivo, toliko bolj se lahko izpopolnjuje in uspešnejše je. Slovenska lista v Ameriki, da pišeta v prid delavstva, sta Prosveta in Proletarec, v angleščini pisanih pa imamo več in to so: največji socialistični dnevnik v Ameriki 'New York Call", "The Socialist Worth", "New Day" in še več drugih, ki tudi pišejo za naše blagostanje. — **Joseph Ule.**

Kitajski morski roparji. — Kakih 60 morskih roparjev, ki so se nahajali na krovu angleškega parnika "Swan" kot potniki prvega in drugega razreda, je takoj po odhodu parnika iz Makao v Honkong napadlo moštvo na krovu. S samokresi v rokah so povezali vse mornarje, nekatere pa pobili in tako so oplenili vse potnike ter ladijsko blagajno, v kateri so bile visoke vsote denarja. Izmed roparjev so oblečali štirje pobiti na parniku, drugi so pa vsa utekli .

Povest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Razno.

Kraljeve besede. — Kakor znano, se na loči od sveta noben vladar, ki količkaj drži na to, da g bodo po smrti slavili, ne da bi pustil svojim podanikom kot zapuščino kako značilno besedo. Tako je rekel rimski cesar Neron predno se je nasadil na bodalo: "Kako velik umetnik bo z menoj umrl!" Celo Karl Zadnji je imel svoje poslovilne besede na ustnih, ko je umrl, in zgodovinopisci o dvoru Habsburžanov si zdaj lomijo glave, kake so bile zadnje besede Karla Zadnjega. Kralj Konštantin Grški sicer ni umrl, vendar je že imel dvakrat priliko ločiti se od svojega ljudstva. Ko mu je minister prinesel odslovilni dekret, da se mu zahvaljuje grško ljudstvo ter želi, da jo čimprej pobere z Grške, je Konštantin svečano izrekel: "Saj ste me vsi poznali. . .!" Že med vojno je moral Konštantin na zahtevo entente zapustiti Grčijo, tedaj pa so začeli njegovi privrženci s propagando med Grki za kraljev povratek. Tako je pred prazen kraljevi dvorec prišla nekoč množica ljudi in vpila: "Nočemo kruha, dajte nam kralja." In kralja so dobili ter ga bili ravnotako kmalu tudi siti. Koliko je pri tem delovala ljudska razsodnost, si vsakdo sam lahko misli.

Roparske bande na Kitajskem so se zelo pomnožile. Tako računajo, da je južno od Pekinga v vzhodni provinci Honanu 10,000 mož močna organizirana armada roparjev, ki so že napadli več naselišč in pobrali, kolikor so mogli odnesti dragocenosti. Zadnji napad so izvršili na misijonarsko postajo Čangsaj, kjer so požgali veliko poslopij ter vse blagajnice izropali. Obiskali so tudi že mesto Šenkju, kjer tudi niso prizanašali, zlasti premožnejšim prebivalcem ne. Od tam so odvedli tudi dve Angležinji, za kateri so pozneje zahtevali 10.000 dolarjev in 50 pušk. Šele ko so sorodniki izročili zahtevan denar in puške, ste bili ženski oproščeni. Banditje so udrli v provinco Nhangvej, kjer so povsod požgali naselišča in odedli živino. Na stotine prebivalcev je mrtvih. Ves promet na deželnih cestah stoji, ker nihče se ne upa podati na pot. Posebno piko imajo roparji na inozemce, ki jih sicer ne pobivajo, temveč jih polovijo in zahtevajo zanje odkupnino. Vlada v Pekingu je sklenila stroge odredbe proti banditom, toda uspeha do sedaj še ni imela.

Jernejev zvon. Zvon, ki je pel zadnjo pesem dne 24. avgusta leta 1572 v Parizu, ko so gnali na morišče pozneje svetega Jerneja, je sedaj razstavljen v sobi s starinskimi zbirkami velikega gledališča v Parizu, ki se imenuje "Commedie Francaise". Zvon z znamenito zgodovino je sploh čudno, da je toliko časa ostal, kajti od tistega časa je bilo že nešteto vonj in Francozi so v velikih vojnah kar snemali z zvonikovih lin zvonove, vozili jih v livarne ter jih prelivali v topove. Da ni bil prelit top, se ima ta top zahvaliti francoskemu mislecu Marie Joseph Chanierju, ki je spisal dramo "Karol XI." V ti drami je potrebno, da med prizorom tudi zvoni zvon iz cerkve svetega Jerneja. Leta 1789 je bila Francija zapletena v vojno in potrebovala je nove topove. Zvonove so prelivali in na vrsto je prišel tudi zvon svetega Jerneja. Takrat je tudi bila prvič igrana Chanierjeva drama in zvon je moral zvoniti, da je bil sprevod na morišče toliko svečanejši. Od takrat francosko gledališče vedno uporablja ta zvon pri predstavah, ker med prizorom vodijo koga na morišče.

Repa s poročnim prstanom. — Kmalu po poroki je pred 25 leti neka učiteljica v St. Romainu na Francoskem, madama Nourry, izgubila svoj prstan na vrtu. Dolgo je iskala prstan, ker je smatrala, da je ta izguba tudi kriva, da je nesrečna v zakonu, a vse iskanje je bilo zastonj. Žalostna radi nesrečnega zakona in izgube prstana je učiteljica Nourry umrla. Te dni je sedanja lastnica vrta Nourryjina hčer ruvala na vrtu repo, pri čemur jo je neka repa s čudno obliko zelo presenetila. Repa je bila debela od zgoraj in spodaj, v sredi pa je bil nekak vrat, okoli katerega je bil tesno zadelan prstan. Komaj so se spomnili, da je to prstan umrle učiteljice, ki ga je toliko časa iskala in po njem žalovala.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

Razne vesti.

OČE JE NEVARNO OBSTRELIL SVOJO HČER.

Izjavil je, da je hotel rešiti njeno dušo!

South Bend, Ind. — John R. Wyman, star pet in trideset let, je nevarno obstrelil svojo 15-letno adoptirano hčer Ellen. Wyman je po storjenem zločinu izjavil, da je streljal na hčer, da reši njeno moralo. Očeta so odvedli v zapor, hčer pa v bolnišnico. Zdravniki izjavljajo, da je malo upanja, da okreva.

Wyman pripoveduje, da je kregal hčer zaradi nekega pisma, ki ga je pisala punica nekemu Irving Burdessu v Peoriji, Ill. Kadar jo je zaradi pisma in da jo strašil, je vzel samokres v roko, a ona je postala histerična in je prijela za samokresovo cev, ki se je v tem trenotku sprožil.

13-letni adoptirani sin Donald pripoveduje ravno nasprotno. On pravi, da je oče razžaljivo govoril sestri, kar pa sestra ni trpela. To je tako ujezilo očeta, da je iz miznice potegnil samokres in oddal strel na sestro.

EKSEKUCIJA STEPHEN O'MARA BO STALA IRSKO LEP DENAR.

New York, N. Y. — Ako eksekutirajo Stephen O'Mara, voditelja irskih republikancev, ki se sedaj nahaja v ječi, tedaj bo ta eksekuticija stala Irsko svobodno državo dva miljona dolarjev, ako se izvrši preje, preden je sodišče odločilo, čigava je omenjena vsota denarja. Sodnik Mullan, član najvišjega newyorškega sodišča, je praktično odredil, da sta dva miljona dolarjev porok za življenje O'Mara.

Ta denar sta nabrala O'Mara in de Valera za obveznice irske republike in ga naložila v newyorških bankah. Ko je bila ustanovljena svobodna država, so uradniki provizorične vlade izposlovali začasno sodnijsko prepoved, da niso mogli dvigniti denarja, o katerem je Irska svobodna država trdila, da ga ji je priznal irski parlament. Republikani pa žele, da se O'Mara zasliši kot priča.

Pri prvem zaslišanju je sodnik Mullan obvestil zastopnike Irske republike, ako Irska svobodna država da usmrtiti O'Mara, preden je slišal argument, da črta sodnijsko prepoved. Vsi poizkusi, da se izve, kje je O'Mara, so bili dozdaj zastonj.

Irski republičani menijo in tako so tudi povedali sodniku Mullanu, da takozvana Irska svobodna država mogoče usmrti O'Mara, da se maščuje ali da prepreči njegovo pričanje.

John F. Finerty, predsednik Društva za priznanje Irske republike in odvetnik de Valera v tej deželi, je izjavil, da je bil O'Mara samo zaradi tega aretiran, da ne more pričati v tej deželi. Pokazal je pismo, ki mu ga je pisal O'Mara, v katerem napoveduje svojo aretacijo in eksekucijo. Pismo se glasi:

"Cenjeni John! Ne morem priti tje letos, toda ako ostanem živ, pojdem 23. januarja, če se ne zgodi nekaj, kar prepreči mojo pot. Prav nič ne dvomim, da me rajše aretirajo ali ustrele, kakor da mi dovolijo braniti to stvar."

Mr. Finerty izjavlja, da so vojaške eksekucije nekaj navadnega na Irskem v teh dneh, ki so seveda v protislovju s postavami Irske svobodne države. Take eksekucije so bile izvršene večkrat v zadnjih mesecih.

ZMAGALI SO ORGANIZIRANI KAPITALISTI, PODLEGLI SO "ZAČASNO" ORGANIZIRANI FARMARJI?

East St. Louis, Ill. — V boju, ki se je vršil med farmarji, organiziranimi v farmarski zadružni organizaciji, in kapitalisti, organizirani v Milk Distributors Association, so začasno podlegli farmarji. Boj je trajal več let.

Farmarji v Illinoisu so se organizirali v letu 1913 v Illinois Milk Producers Association, da obdrže cene in da jih ne bo mogoče potisniti organiziranim kapitalistom doli, ki so prevzeli distribucijo mleka v St. Louisu. Namen kapitalistične organizacije je bil, da plača farmarjem mleko po najnižji ceni, konzumentom ga pa proda po najvišji ceni.

Farmarska organizacija je postajala od dne do dne močnejša in je imela končno 7,500 članov. Leta 1920 so prišli farmarji do zaključka, da ustanove še zadružno tržno organizacijo. V maju 1921 so farmarji ustanovili Illinois-Missouri Milk Producers Association. Kapitalistična organizacija v St. Louisu je takoj napovedala boj tej farmarski zadružni organizaciji.

Cena za kvort mleka je padla v St. Louisu od 13 na 10 centov. Ta padec cene je povedal, da je nekdo pričel z bojem. Kapitalistična podjetja za razdelitev mleka v St. Louisu so pričela kupovati mleko v drugih državah. Nekateri so prejemali mleko s farm, ki so bile oddaljene do pet sto milj. Mleko so vozili ekspresni vlaki. 6900 farmarjev v južnem Illinoisu je napravilo ponudbo, da bodo oddajali mleko zadružni farmarski organizaciji. Nekateri manjši razvažalci mleka v St. Louisu so kupovali mleko pri farmarski zadrugi, ali organizirani kapitalisti niso hoteli kupovati mleka od farmarske zadruge. Farmarska zadruga je imela dosti mleka, toda malo odjemalcev.

Farmarski zadrugi je bilo težko se bojevati proti kapitalistični organizaciji, ker je imela zadnja že svoje naročnike na mleko. Vložena je bila prošnja za neprostovoljno bankrotno postopanje. A zdi se, da bo to postopanje ustavljeno in da se farmarska zadruga reorganizira. Nastavila bo večje število razvažalcev, da bodo razvažali mleko direktno konzumentom na dom.

Začasno je farmarska zadruga podlegla, a preden je bila uničena, se zopet pripravlja, da se vrne močnejša in se spopade s kapitalističnim nasprotnikom in ga končno le užene.

"SKROMNE" ŽELJE ŽELEZNIŠKEGA MAGNATA.

New York, N. Y. — L. F. Loree, predsednik Delaware & Hudson železnice, je pravil 600 bankirjem in biznismanom, kakšno si predstavlja ameriško demokracijo. Nikar ne mislite, čitatelji, da je mogoče zaželel, da mora demokracija skrbeti, da ni reveža in siromaka tam, kjer ima govoriti demokracija. Tudi ni rekel, da je poleg politične demokracije potrebna tudi gospodarska demokracija, da so sadovi dela pravično razdeljeni. Take misli ne prihajajo železniškemu magnatu še v sanjah, še toliko manj pa takrat, kadar govori bankirjem. Seveda je bil zelo previden v izbiranju svojih besed, da ni naravnost povedal, da hoče strmoglaviti sedanji sistem, po katerem se voli vlada, skrival pa ni, kaj misli o volilcih.

Ako se vse njegove lepo ostružene fraze odlože, tedaj bi po želji Loreeja imelo samo trideset odstotkov volilcev pravico voliti. Z drugimi besedami to pomeni, inteligentni del volilcev bi kontroliral volitve. Pričel je pripovedovati, kako so pri vojaških naborih preizkušali tudi duševne zmožnosti rekrutov. Dejal je:

"Ako rezultati pravično kažejo pravi položaj, tedaj se lahko računi, da sedemdeset odstotkov našega prebivalstva daje malo več kot njih fizično moč in število. To sugestira, ako naj se volilna pravica tako razvija, da bodo volilno pravico imeli le izbrani, a ostane pa še splošna."

Torej Loree, železniški magnat, želi, da se volilna pravica prikrajša in pristriže. Tako on tolmači demokracijo.

LLOYD JE PLAČAL ZAPADLO POROŠTVO ZA HAYWOODA.

Chicago, Ill. —Komunist-miljonar William Bross Lloyd je plačal $15,000 poroštva, katerega je podpisal za Wm. D. Haywooda, bivšega voditelja I. W. W., ki je lani pobegnil v Rusijo, ko je bil začasno prost med prizivom na na vrhovno sodišče. Haywood je bil obsojen na 20 let ječe zaradi kršenja vojnih zakonov. Obenem je Lloyd plačal $5000 poroštva, ki ga je podpisal za Charlesa Rothfisherja, ki je tudi pobegnil iz Amerike.

STAVKE ŽRO DIVIDENDE.

Minneapolis, Minn. — (Feder. Press.) — Prvič v triindvajsetih letih bodo delničarji Great Northern železnice dobili nižjo dividendo. Navadna dividenda je bila vsako leto 7 odstotkov, letos pa bo 5 odstotkov.

Great Northern je ena tistih družb, ki se nočejo pobotati z organizacijo železniških mehanikov in ki še vedno dajejo hrano in stanovanje stavkokazom ter vzdržujejo oboroženo gardo v svojih delavnicah.

NEKATERE ŽELEZNICE NA VZHODU SE NAHAJAJO V ŽALOSTNEM POLOŽAJU.

Hazleton, Pa. — Pet železnic, ki dovažajo premog v New York, se nahaja v zelo žalostnem položaju in mogoče se zgodi, da obrat odpove. Tako izjavljajo železničarji v tem distriktu. Oni pravijo, da so tega mnenja tudi železniški uradniki in odborniki rudarskih organizacij. Te železnice so: Lehigh Valley, Lehigh & New New England, New Jersey Central, Delaware, Lackawanna & Hudson.

Ravnatelji teh železnic so tako trmoglavi, da niso hoteli skleniti miru z organizacijami železniških delavcev. Zakaj ni tudi pennsylvanska železnica med temi železnicami, je vzrok ta, da družba plačuje visoke nagrade za izvršitev popravil v delavnicah tvrdke Baldwin Locomotive Works v Philadelphiji.

Tukajšnji unijski odborniki navajajo poročila meddržavne trgovske komisije, po katerih je veliko lokomotiv, ki so bile pregledane, nesposobnih za službo.

Odkod piha veter pove tudi rezignacija distriktnega superintendenta Lehigh Valley železnice v Wilkes-Barru, v kateri javno prizna, da ne more več obratovati tega distrikta. Odklonil je odgovornost za izvršeno delo v njegovem distriktu v takih razmerah.

SLABO STAVKOKAŠKO DELO JE POVZROČILO SMRT ŽELEZNIČARJA.

St. Louis, Mo. — Slabo stavkokaško delo je povzročilo smrt zavirača Hugh Lincha na Missouri Pacific železnici.

Linch je bil ubit, ko je hotel pritegniti zavoro. Zaponka ni hotela prijeti, kolo se je obrnilo in je vrglo Lincha doli na tračnice. Kolesa so drdrala prek njega in ga ubila na mestu. Linch je bil v službi železnice trideset let. Končno je moral umreti zaradi slabo izvršnega stavkokaškega dela.

Mrliško-ogledniška porota je izrekla, da je zanemarjenost železniške družbe povzročila smrt zavirača, ker ni bila zavora pravilno pregledana in popravljena.

Ta železniška družba še ni sklenila miru s svojimi uslužbenci.

Za registracijo inozemcev.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) V svojem ravnokar objavljenem letnem poročilu sekretar delavskega departmenta Davis zopet priporoča registracijo in vzgojevanje sedmih miljonov inozemcev v Združenih državah. On izjavlja, da se vlada mora seznaniti z inozemcem, ki išče državljanstvo, in se inozemec mora seznaniti z načeli in cilji vlade Združenih držav. O vprašanju inozemcev v naši sredi Secretary of Labor tako razpravlja:

"Eden izmed problemov, s katerimi se ameriški narod mora ukvarjati, je pravilna oskrba in vzgoja približno sedmih miljonov inozemcev v Združenih državah, sposobnih za naturalizacijo — torej morebitnih državljanov. Ta naloga je poverjena naturalizacijskemu uradu (Bureau of Naturalization). Za one, ki prosijo za državljanstvo, zahtevajo se neki predpogoji. Nočem reči, da se premalo zahteva, ampak, če pomislimo, kako veliko predpravico podeljujem z državljanstvom, gotovo ni preveč, kar se zahteva. Ako bi strogo pazili na to, da vsakdo odgovarja predpisanim pogojem, bi bile odpravljene malone vse naše težkoče, v kolikor se tičejo naših tujerodnih državljanov. Problem iztrebljenja krivih radikalnih naukov v Ameriki ne bi bil prav nič bližji rešitvi, ako bi kratkomalo podelili državljanstvo vsakemu inozemcu; rešitev leži v razsvetljevanju tujerodcev, inozemcev in državljanov, o privilegijih in dolžnostih, pravicah in odgovornostih, ki so spojene z državljanstvom, in o naravi in metodah republikanske vladavine, poudarjajoč posebno, kako se s pomočjo volilnega listka lahko vršijo spremembe v naravnem mirnem razvoju.

"Da se tak program izvrši, je treba postopati po gotovem načrtu — treba sistematičnih in avtomatičnih sredstev, ki naj spravljajo inozemca v stik z vlado v prijateljskem duhu sodelovanja. Treba podučiti inozemca o dejstvu, da se vlada briga za njegov osebni prospeh; vlada sama mora poznati inozemca. Da se omogoči natančen pregled polja, ki ga je treba obdelovati, in popolno razumevanje dela, ki ga je treba storiti, bi se moralo zahtevati od vseh inozemcev, da se vpišejo (registrirajo) v svrho podučevalne akcije, ki naj jo vlada začenja.

"Jaz bi se strogo upiral vsaki registraciji (enrollment) ako bi se ista izvajala v zmislu kakega spijonažnega sistema. Zdi se, da so nasprotniki tega načrta mnenja, da bi ta določba zakona ravno to pomenjala. Nihče pa ni še trdil, da registracija v svrho izvrševanja volilne pravice služi za policijsko indentifikacijo. Tudi nihče ni še zanikal umestnost registracije vseh otrok do 14. ali 16. leta v svrho šolskega podučka. Ako zahtevamo od tukaj rojenih ameriških otrok znanje ameriške zgodovine, vladnega sistema, domoznanstva itd., predno pridejo v volilno starost, zakaj bi ne zahtevali isto od onih, ki prihajajo v to deželo po svoji lastni volji, da se vdeležijo koristi stalno organizirane republike? Res je sicer, da bi taka registracija v vzgojevalne svrhe avtomatično opozorila vlado na one, ki so se aktivno upirali organizirani vladi ali bi radi omalovaževali institucije zakona in reda. Ti inozemci predstavljajo rano toliko nevarnost tujerodnim kolikor tujerodnim državljanom, in bi se jim ne smelo dovoljevati, da širijo svoje doktrine proti življenju in lastninski pravici. Deportacija je primerno sredstvo proti temu zlu, in treba rabiti to sredstvo.

"Nihče ne oporeka, da spada vzgoja odločno v delokrog držav. Državljanstvo pa je stvar, ki se tiče federalne vlade, in konstitucija daje kongresu pravico, da določi pogoje za naturalizacijo. Federalna vlada je za to poklicana, da nadzira vzgajanje k državljanstvu, in naturalizacijskemu uradu bi trebalo poveriti nalogo, da preskrbuje kandidate za državljanstvo s potrebnimi sredstvi, ki naj jih omogočajo, da se vsposobijo za državljanstvo. Za vzvišene ideale, h katerim je bila Amerika posvečena po svojih ustanoviteljih, treba državljanov, ujedinjenih v jeziku, pojmovanju in duhu. To se mora izvršiti le pod pristojnim federalnim vodstvom.

"Glede ustavne pravice kongresa, da predpiše registracijo inozemcev, je Supreme Court Združenih držav podal nekoč mnenje: "Kongres ima pravico določiti sistem registracije in identifikacije vsake vrste inozemcev v tej deželi in ukreniti potrebno, da se ta sistem izvede. Ob drugi priliki je sodišče izjavilo: "Ker ima kongres po svojem izprevidu pravico izgnati kako posebno vrsto inozemcev ali dovoljevati jim, da ostanejo, je isti brezdvomno vpravičen ustanoviti sistem registracije in identifikacije istih in ukreniti potrebno, da se ta sistem izvede."

"Ne le da imamo te pravoreke najvišjega sodišča, ampak sploh, ni nič novega v tej ideji. Bila je že vresničena v Združenih državah in v veljavi kot del naturalizacijskih postav, vzakonjenih l. 1789 in ponovljenih l 1802.

"Letna registracija v zgoraj navedeno svrho mora biti spojena z vpisnino, ki naj zadostuje za pokrivanje stroškov, potrebnih za predpisano vzgojo."

Rimska mitologija.

II. BOGOVI POLJEDELSTVA IN ŽIVINOREJE.

1. Saturnus.

Saturnus je bil staroitalski bog setve in kmetijstva; on je bil povzdignil človeški rod s poljedelstvom do olike in splošnega dobrega stanja. V poznejši dobi so ga jednačili s Kronom ter pripovedovali, da je v Lacijo ubežal, ko ga je s prestola pahnil njegov sin Jupiter. Ljudje so baje vživali tam pod njegovim vladarstvom zlato dobo. Ob njegovem prazniku, Saturinalia imenovanem, meseca decembra, katerega je ležalo nadepolno seme v zemlji, spominjali so se srečne dobe Saturnovega vladarstva. Gospodarji so privolili svojim sužnom popolno svobodo ter jim stregli pri mizi; kajti v zlati dobi ni bilo razločka stanov. Kriče: io Saturnalia, io bona Saturnalia, so se vdali vsakovrstni radosti ter jedli in igrali in dajali drug drugemu darila. Vsa dela so se ustavila, sodišča, šole, prodajalnice so bile zaprte in niti vojske niso pričenjali niti v boj se spuščali. Glede časa, kedaj se je ustanovil ta praznik, so poročila različna. Po Liviju se je ustanovil ta praznik l. 465 pr. Kr., po poročilih drugih pisateljev pa v najstarejši dobi in sicer od Jana. Staro svetišče je imel ta bog na znožji Kapitolinskega hriba.

Pod varstvom Saturnovim niso bile samo setve, ampak tudi rastline, katere so se gojile na polji in v vrtovih; on je baje tudi iznašel obdelovanje sadnih dreves in trt, ter ljudi v tem oziru podučeval. Od poljedelskega gnoja je dobil priimek Starculius, bog gnoja.

Bogova soha je bila znotraj napolnjena z oljem, važnim pridelkom italskega poljedelstva ter imela v rokah skrivljen vinjak.

Saturnova soproga in njegova nasprotna ženska podoba je

(Dalje prihodnjič.)

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

[illegible]

KAŠELJ

je vendar neprijeten znak in se ga ne sme zanemarjati. Uživajte

SEVERA'S COUGH BALSAM,

kateri olajša kašelj te odvrne mnogo trpljenja. Je ravno tak dober za odrasle kakor za otroke.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte po lekarnah.

SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS

zoper prehlad, gripo in za odpomoč pri glavobolu vsled prehlada

Cena 30 centov.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

POTREBUJEMO: dekle za domača hišna dela. Dobra plača. Oglasite se pri: Anthoney E. Jawelak, 2040 Rose Street, Pittsburgh, Pa. (Adv.) Dec. 22-23-26.

ALI STE STARI 40 LET?

Če še niste, imate priliko še nekaj let, da se naučite angleščine vsaj toliko, da razumete sosede in angleški časopis. Angleško-slovenski besednjak vam bo služil, leta in leta. Cena $5.00, naročite ga pri:

Dr. F. J. KERN,

6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.

Ravno tam lahko tudi naročite drugo zbirko Ivan Zormanovih pesmi.—Cena $1.25.—Obe knjigi dobite za $6.00 s poštnino vred.

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, slaščičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 52, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 186, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Shuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ali veš, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki vsled spolnih bolezni, ki so posledica občevanja z vlačugami? Ako ne veš, naroči si knjigo "Zajedalci", katero dobiš pri Književni matici S. N. P. J.

Vabilo in naznanilo.

Vsem članom, društvom in drugim rojakom v Greensburg-u, Pa., in okolici naznanjam, da se bode vršila velika veselica in zabava dne 30. decembra, t. l. v prid Slovenskega narodnega doma v Homer Plain na Heidenville, Pa. Uljudno vabimo vsa sosedna društva iz vse bližnje in dalne okolice, naj pridejo tudi mladeniči in dekleta in žene, naj pripeljejo svoje može, da bomo imeli več skupne zabave. Gre se za korist nas vseh, ako hočemo napredovati je potrebno, da delujemo skupno. Vstopnina za moške je 50c in za ženske pa samo 15c. Pričetek točno ob 6 uri zvečer.

Za dobro in točno postrežbo, ter veliko zabave vsem bode skrbel odbor. Torej še enkrat na svidenje dne 30. dec. večer. Vabi Odbor!

CUNARD ANCHOR

V JUGOSLAVIJO v 9 dneh plujejo vsak torek veliki parniki.

AQUITANIA.........45,647 ton
MAURETANIA.......30,704 ton
BERENGARIA........52,022 ton

Prijazne kabine za tretjega razreda potnike z 2, 4, 6 posteljami. Krasna obednica, kadilna in počivalna soba. Pokrite promenade nadkrovje. Izvrstna krite promenadne nadkrovje. Nobenih skrbi. Za potni listek in druga pojasnila uprašajte pri bližnjem agentu v vašem mestu.

French Line

HITRA VOŽNJA V JUGOSLAVIJO

LA BOURDONNAIS............Dec. [illegible]
LA SAVOIE............Dec. [illegible]
NIAGARA............Dec. [illegible]
ROCHAMBEAU............Jan. [illegible]

Izvrstne ugodnosti — kabine za dva, štiri ali šest oseb, umivalniki in tekoča voda v vsaki sobi. Obednica, prostor za kadilce, pivnica, brivnica, odprt pohodnik na krovu, slavna francoska kuhinja, vino in pivo prosto pri obedu, godba, plesišče, postrežniki govore hrvatski in srbski jezik.

To je najstarejša črta, ki prevaža Jugoslovane.

Poseben vlak vzame potnike in prtljago do Trsta ali [illegible], kar si potniki izberejo.

Družba ima svojega tolmača, ki govori vaš jezik. Gre z vlakom iz Havre v Jugoslavijo in pazi na potnike in prtljago.

Za pojasnila oglasite se pri vašem domačem zastopniku ali pa na družbinem uradu.

FRENCH LINE

123 North Dearborn St., Chicago, Ill.

19 State Street New York

BABICA.

Obrazi iz življenja na kmetih.

Spisala češki
BOŽENA NEMCOVA.

Poslovenil
FRANCE CEGNAR.

(Dalje.)

Sicer so izpraševali otroci lovca Slugo o gorah, hoteli so vedeti, ali morebiti ni zablodil v Repoštevov vrt, in to in ono; zdaj pa so povpraševali zaporedoma le Orla, poslušali ga in se zelo čudili, ko jim je mladi deček pravil o nevarnostih, katere je z očetom že prebil, o zverinah, katere je že ustrelil; ko jim je popisoval velike snežne zamete, ki leže po gorah, ki zasipajo cele vasi, da leže pod njimi, kakor bi bile pokopane, in da morajo ljudje, ako hodijo na vrh, skozi dimnike hoditi ter si vsak od svoje hiše pot delati. Ali vse to Joška ni prestrašilo; še vedno si je želel, da bi bil vže tolik, da bi mogel iti k loveu Slugi. "Ko bodeš ti pri nas, pa dade mene oče za promeno k Riesenburškemu loveu, da poskusim tudi lažje lovstvo." — "To je škoda, da te ne bode doma," tožil je Jožek. — "Ne bode se ti tožilo, imam še brata in sestro; brat Anzelj je tolik, kakor ti, in sestra Marinka te bode rada imela," reče Orel. Ko so na dvoru sedeči otroci poslušali Orlove povesti in proti luči gledali skozi kristale, katere jim je prinesel, poslušal je Sluga babico, ki je pravila o povodnji in razlagala vse novice, ki so to leto prigodile. "In je rodovina mojega brata na Riesenburku zdrava?" vpraša lovec. — "Da, zdrava," odgovori Proškova gospa. "Anica lepo raste; dečka hodita v šolo na Črno goro; imata bliže tja, nego v mesto; čudno je, da lovca še ni tukaj; rekel je, da vas pride pozdravit, ko pojde na prežo. Zjutraj je bil tukaj in prinesel mi poročilo iz grajščine, da je prišlo iz Beča pismo. Šla sem brzo v grad in zvedela, da je komtesa prebolela, da kneginja morebiti o žetvi na štirinajst dni semkaj pride, potem pa v Florenco odide. Upam torej, da naš oče tukaj ostane črez zimo; kneginja neki ne vzame spremstva seboj. Po koliko letih bodeva zopet dalj časa skupaj!" Vže davno Proškova gospa ni toliko govorila, davno vže ni bila tako vesela, kakor ta dan, ko je dobila veselo novico, da njen mož pride.

"Hvala Bogu, da je gospica prebolela, bila bi večna škoda te mlade, dobre duše. Vsi smo Boga prosili za njeno zdravje; še včeraj je tukaj Kodrnova Cilika zaradi nje jokala," reče babica. — "Ima tudi zakaj plakati," meni Proškova gospa. Lovec Sluga vpraša, kaj s tem meni, in babica mu pove, kako je bila v gradu, ko je bila tja povabljena; pri tem pa je le komtesi pripisovala to, kar je storila za Kodrnovo rodovino. "Jaz sem slišal," pravi lovec, "da je komtesa njena bči." — Zdaj potrka nekdo na okno. — "To je kum, poznam ga po trkanju, le notri!" zakliče precej glasno Proškova gospa. — "Ljudje imajo hudobne jezike," reče babica na lovčevo vprašanje; "kdor po solncu hodi, senca ga spremlja, to ni drugače; — kaj je za to, naj bode čigar hoče." — Riesenburški kum stopi v izbo, in oba lovca se srčno pozdravita. "Kaj vas je zadrževalo, da vas doslej ni bilo?" vpraša babica, boječe se oziraje na puško, katero je lovec na čavelj obesil. — "Imel sem preljubega gosta, gospoda oskrbnika, prišel je po drv; prodal je svoj delež, zdaj bi rad imel vže zopet za naprej drv, in hotel bi človeka v prevaro zapeljati. Ta bi bila lepa. Precej sem videl, da ima kaj takega na srci; govoril je kakor bi med lizal. Ali povedal sem mu, kar mu gre! Tudi sem ga pičil zaradi Jakoba; žal mi je tega mladeniča in tudi Zalike. Danes zjutraj sem spil tam polič ola, skrbel sem, kako bo s to stvarjo. To ima na vesti ta saprabolt" — lovec se lopne po ustih, vzpomnivši se, da sedi pri babici. — "Kaj se je zgodilo?" vpraša Sluga, in zgovorna babica mu je povedala, da so Jakoba v vojake vzeli, in kako se je to zgodilo. — "Tako je na tem sveti, kamor se človek obrne, povsodi nahaja nadloge in britkosti, mej velikimi in majhnimi, in kdor jih nima, dela si jih sam," reče Sluga. — "V nesreči in nadlogi se čisti človek, kakor zlato v ognju. Brez žalosti ni radosti. Ako bi vedela kako, rada bi pomogla deklici, ali mogoče ni. Mora za zdaj potrpeti, kakor more. Najhuje ji bo jutru, ko Jakob odide." — "Tedaj že jutri pojde," čudi se lovec; "no tem je sila. Kam pojde?" — "V Gradec," — Imava tedaj isto pot, le da jaz pojdem s plavci na plavčici po vodi, on pa po suhem." — Dečki so pritekli v izbo. Jožek in Tonček sta kazala lovcu kanjo, katero je Orlek ustrelil. Orlek pa je očetu povedal, da so bili pri jezu, in da je tam videl brezumno Viktorico. — "Je li še živa ta oseba?" vpraša sluga. — "Da, uboga, bolje bi ji bilo pod zemljo, nego na zemlji," odgovori babica. "Ali že hira in stara se; malokdaj jo slišimo še peti, le v svitlih nočeh." "Ali pri jezu vendar le sedeva in strmi v vodo, mnogokrat do polnoči in dlje," odgovori lovec. "Včeraj sem šel mimo nje, lomila je vrbove mladike in metala jih v vodo; bilo je že pozno. "Kaj tu delaš?" vprašam. Ona molči; vprašam jo drugič, zdaj se v mene ozre, zasvete se ji oči; mislil sem, da v mene skoči; ali morebiti me je spoznala, ali ji je kaj na misel prišlo, obrnila se je zopet k vodi in metala vejico za vejico čez jez. Nikdar človek ž njo nič ne opravi. Smili se mi, želel bi, da jo reši smrt tega tožnega življenja; ali, ako jo ne bi videl sedeti pri jezu, ako ne bi slišal, ko stojim na preži, njene pesmice, pogrešal bi nečesa, tožilo bi se mi," reče lovec, kanjo v roki držeč. — "Česar se človek navadi, tega se težko odvadi; navada je železna srajca," reče Sluga, devaje užgano gobo v kratko drateno pipico, in ko nekolikokrat zaporedoma puhne dim proti stropu, dalje govori: "Naj bo že človeka, zveri ali stvari. Tako sem tudi jaz navajen, kadar grem na pot, te-le pipe; moja mati je iz enake tobak kadila, kakor bi jo videl sedeti na klopi pri pragu." — "Kaj pravite, vaša mati je tobak kadila!" vzklikne Barbika čudeč se. — "V gorah mnogo žensk tobak kadi, zlasti starke, le da kadijo namesto tobakovega perja krompirjevec s primešanim višnjevim listjem." — "Ne mislim, da bi to dišalo," reče lovec in zapali tudi pipo, ali poslikano porcelano. — "Imam tudi nekatera mesta v lesi rad," začne zopet Sluga, "na katerih nehote postajam; priljubila so se mi, ker me spominjajo, bodi si katere osebe, ali milih in nemilih dogodkov mojega življenja. Ako bi manjkalo na teh mestih le enega drevesa, le enega grma, pogrešal bi jih. Na nekem mestu vrhu propada stoji osamela smreka, staro drevo; na enej strani sezajo njene veje nad globok propad, v njegovih razpoklinah raste sem ter tja praprot ali brinje, in spodaj šumi potok čez skalovje od slapa do slapa. Ne vem kako je to, da sem vselej zablodim, kadar me kaj tišči, ali kaka nesreča zadene. Tako je bilo, ko sem hodil za svojo ženo in mislil, da je ne dobim; roditelja sta ji branila, in stoprav pozneje privolila. Tako je bilo, ko mi je umrl prvi sin in ko sem pokopal staro mater. Vselej sem šel od doma, hodil brez namena, nisem gledal, ne na levo, ne na desno, in brez volje so me nesle noge v čudapolno dolino, in ko sem stal nad propadom pri temni smreki, ko sem gledal pred seboj gorske vrhe, drugega nad drugim, bilo mi je, kakor bi mi se od srca kamen valil ,nisem se sramoval solz. Ko sem objemal razpokano smrekovo deblo, zdelo se mi je, da je življenje v njem, da umejo mojo žalost; veje so nad menoj šumele, kakor bi z menoj vzdihovale in hotele mi tožiti o jednaki britkosti." Sluga je utihnil, velike oči obrnil v luč, ki je na mizi gorela, iz ust mu se je zakadil namestu besedi, proti stropu lakeh dim, katerega so spremljale njegove misli.

(Dalje prihodnjič.)

Pred devetimi leti ob Novem letu.

M. B. Miklavčič.

Dan Novega leta 1914, je bil zadnji dan mojega bivanja pod domačo streho. Tisti dan mi je ostal v spominu, kot eden izmed najbolj trpkih in najbolj pomembnih dogodkov mojega življenja. S tistim dnem mi je zatemnila sanjava sreča brezskrbne mladosti; s tistim dnem sem stopil v boj, ki ga bijem še danes, namreč v boj za obstanek. . . Več let sem se odpravljal v tujino in se končno tudi odločil do tega resnega koraka, dan Novega leta je bil dan mojega slovesa. Okrog sebe sem imel številno družbo fantov in deklet, ki so prišli po slovo; bila je to družba, s katero sem vžil marsikateri košček mladostne sreče in težko mi je bilo ob misli, da se bom moral ločiti od nje z negotovim upanjem, da nas pota življenja še kdaj pripeljejo skupaj. Tudi nad družbo je ležala mučna otožnost, ki se je zdela kot teman oblak, ki se privleče čez nebo in pokrije žarko solnce. Ob peči je sedela moja dobra teta; njen obraz je kazal tugo in bolest in kadar sem se ozrl v vanjo se mi je vzbudilo neko očitanje: Čemu jo zapuščaš v poznih letih njenega življenja? Da vsaj za hip razpršim mučno atmosfero sem začel igrati na citre. Lahki akordi milodonečih strun so oživeli celo družbo in pari so se začeli vrteti. . . Pa prišla je ločitev, morala je priti. Pred hišo so mi še zapeli poslovilno pesem:

Od tebe moram v tuji svet,
od tebe grem čez sneg in led;
še en poljub, roko mi daj —
potem pa z bogom vekomaj. .

Kolikokrat sem pel to pesem z domačimi fanti brez vsakih občutkov ali tisti dan pa so mi njeni glasovi segali v srce, kot glasovi zvonov, ki so zvonili ob pogrebu mojega očeta.

Ko sem se vrnil v hišo je teta krčevito ihtela in nemogoče mi je bilo strpeti v njeni bližini, zlasti, ker nisem imel uplivne tolažilne besede, zato sem se zopet vrnil na prosto. Iskajoč razvedrila sem stopil doli k bistri Volašici, ki je zvoneče žuborela med ledenim kamenjem. Korakajoč ob njenem bregu sem si klical v spomin prelepe dogodke iz otročjih let, ki sem jih preživel v njeni bližini. Obiskal sem visoko skalo, pod katero je bil velik tolmun; kolikokrat sem se kopal v tem tolmunu že kot majhen deček in tudi pozneje. Ne daleč od te skale ste rastli dve veliki jesenovi drevesi z velikimi, bulastimi obrastki, ogledal sem si jih še enkrat, ker tudi te dve drevesi ste bili v tesni zvezi z mojo mladostjo, del moje otroške sreče. Ogledal sem si še enkrat velika, okorna kolesa meni tako dragega mlina, ozrl sem se še enkrat po okolici in še enkrat tja gori proti visokemu Blegašu in bližnjem pogorju, da si za vedno vtisnem v spomin to divno lepoto domačega kraja in se vrnil nazaj v hišo.

Teta ni več jokala, njen obraz ni več kazal one mučne bolesti, kar je naravno tudi mene spravilo v boljše razpoloženje. Sedla je k mizi nasproti meni in pričela nekako tako: "Bolest mi tare dušo ob mislih na najino ločitev. Dvajset let sva živela skupaj v najlepši slogi. Ljubila sem te kot lastnega sina in istotako si me ljubil ti kot lastno mater. Nikoli mi ni prišlo na misel, da nisi moje krvi. Pred dvajsetimi leti, ko so ti umrli stariši in sva te midva z mojim možem kot slabotnega šestletnega dečka vzela k sebi za lastnega sina, sva sklenila, da ti bova skušala nadomestiti izgubo starišev. Če sva storila svojo dolžnost, ne vem, vem pa, da je bila to najina resna želja in, da sva se tudi prizadevala. Kot veš, midva z mojim možem sva imela štiri otroke, dva sina in dve hčeri, in ravno nekoliko prej, kot si ti prišel k nam sta nam oba sina umrla za davico.. Da je bil to težak udarec za našo družino, si lahko predstavljaš; jaz se nikakor nisem mogla privaditi veliki izpremembi. Potem, ko si ti prišel k nam in se z nami vdomačil, sem kmalu opazila, da si ti začel pozabljati težko izgubo starišev in se začel oklepati mene z tisto nedolžno otroško ljubeznijo, ki je materi najslajša. Bil si pač premlad, da bi bil razumel tisti grenki del tvojega življenja in dobro je, da ga nisi razumel, Tvoja udana otroška ljubezen pa je tudi v meni obudila pravo materinsko ljubezen do tebe in žalosten spomin na rano smrt dragih sinov je začel polagoma zapuščati prvotno bolest in ostal v mojem srcu kot že oddaljeni oblak. Dvajset let najinega skupnega življenja, se mi zdi, da je ginilo jako hitro, skoraj prehitro. Tekom tega časa, kot veš, sem doživela še dosti grenkih ur in da ni bilo tebe poleg mene, bile bi še grenkejše. Čez nekaj let potem, ko si ti prišel k nam je odšla v Ameriko moja starejša hčerka Marica, in ko je Micika, mlajša hčerka, dorastla v brhko dekle, odšla je tudi ona in — tam umrla."

Umolknila je in si otrla solze, ki so se ji zableščale v očesih in zopet nadaljevala: "Vsi ti dogodki so bili za me precej težki in marsikatera solza mi je zdrknila po licu. Izmed dveh sinov in dveh hčera, ki sva jih z mojem možem imela je ostala še samo Marica, ki pa je v tujini in preobložena z lastno družino in se me še komaj spominja. In potem mi je umrl dragi mož in, kot edina opora na stare leta, si mi ostal še ti; pa prišel je čas tudi najine ločitve. Vrsta dragih je šla mimo mene, ki se ne bodo vrnili nikoli več in kot zadnji v tej vrsti, greš ti. Usoda kot narastla reka, ki odnese slednji most in te pusti samega na bregu, me mora ločiti tudi od tebe. Pa skušala bom preboleti tudi ta udarec, da si je morda izmed najbolj občutljivih. Moje življenje se tako že bliža koncu in zdi se mi le še kot pojemajoča svetilka, ki lahko vatrepeče v slehernem dihu in — ugasne.

Boj za vsakdanji kruh je odprl že marsikatero rano v človeški družbi, mnogo sicer srečnih družin privede do bridke ločitve ravno skrb za vsakdanji kruh. Pojdi, če že mora tako biti, molila bom za te, dokler bom živela in, če bo moja molitev uslišana, bo tvoje življenje srečno. Ko prideš v tujino, brzdaj samega sebe, da ne padeš v oni vrtinec življenja, v katerega je padlo že toliko naše mladine in je danes v sramoto sebi in v sramoto — domovini. Postavi si cilj in ga skušaj doseči; če ga ne dosežeš prvič, n omagaj, marveč izberi si novi moči, nove energije in pojdi z njim. Pravijo, da je največji vi tek tisto, kar najtežje dosežem Vedno imej pred očmi misel, d je srečo nemogoče zgraditi n brezmernem in strastnem vživ nju. V dokaz zato so nam tisti, so padli iz vrtinca človeškeg življenja, kot zmečkane lušči izpod mlinskega kamna. Priz devaj si na to, da si čimprej m goče ustanoviš lastni dom in zbereš dobro tovaršico. Če je k sreča tedaj je bodeš našel v las nem domu in lastnej družini," končala in odšla pripravljati v čerjo.

Ko sva sedela pri večerji je re kla: "Zadnjikrat večerjava sk paj."—"Že mogoče", sem odv nil, "ali upanje imam, da se v te ku dveh ali treh let vrnem in p tem bodeva živela skupaj dotle da naju loči smrt. Za ta čas k bom ločen od vas pa sem ukren tako, da bo z vami živela najin sorodnica in ako pridem do pr merne službe, vam bodem poš ljal potrebnih sredstev za življe nje. Veliko vam dolgujem in t dolg bom skušal poravnati." Tis večer sva govorila do pozne ur in je teta odšla spat, sem zač pisati spomine mojega dvajsetle nega bivanja pod gostoljubn streho moje dobre tete in pisa sem dotlej, da je prišel čas moje ga odhoda.

Ko sem s svetilnico v roki sto pil v tetino spalnico, tisto nepo zabno jutro, je ona še spala. Ni sem jo hotel buditi, ker želel sem še enkrat nemoteno zreti v nj mili in od let in skrbi razorani o braz ter si vtisniti v spomin sl herno potezo. Zbudila se je in re kla: "Pa ja že ni čas za odhod Takoj vstanem in ti pripravim zajuterk." — "Nikar ne vsta jajte, ker mi ni do zajutrka in čas odhoda je že tukaj," sem od vrnil.

Nikoli ne bom pozabil njenega bolestnega pogleda in žalostnega izraza na njenem obrazu." Ah, da je moglo priti do tega," je re kla in glasno zaihtela. Poljubil sem jo na njeno velo lice ji podal roko in odhitel iz spalnice, kajti bolest je prikipela tudi v meni do vrhunca. "Ne pozabi me in bog s teboj," je še zaklicala, ko sem stopil skozi vrata.

Solze so mi tekle po licu, ko sem stopil ven v mrzlo in temno jutro; povsod je vladala nekaka mučna in bolestna tišina, le Volašica je šumela in kot bi hotela reči: Če pozabiš vse, ne zabi mene. . .

Ivan Erazem Tatenbah.

Historičen roman iz 17. veka slovenske zgodovine.

Josip Jurčič.

(KONEC.)

Dne 29. novembra je bil v Nemškem Gradcu velik deželni zbor. Štajerski stanovi, zastopniki višjega plemstva in duhovenstva so se na poklic cesarjev zbrali, da bi čuli Tatenbahovo obsodbo. V deželni zborniei, ki je bila črno po stenah prepregana, so sedeli zastopniki zamolklo-tiho s slovesno resnostjo na obrazih. Zapisnikar prebere obsodbo. Potem se prinese deželna knjiga, v kateri so bili zapisani plemenitaši imajoči pravico zborovati in sklepati. Med njimi je bilo na odličnem mestu tudi Tatenbahovo ime.

Slovesno se je Tatenbahovo ime iz deželne knjige izbrisalo — "za večne čase!"

Potem se je stanovom dalo na znanje, da se odslej, ko je Tatenbah obsojen in ne več plemenitaš, more izročiti navadnemu mestnemu sodstvu.

Tatenbah je bil že prejšnji dan, spremljan po jezuitskem patru Zajcu, v zaprtem vozu pripeljan z grada v mestno hišo. Tukaj je smel njegov mali sin Anton k njemu.

Poslovil se je solzen od sina, tudi za vselej. To slovo mu je bilo najtežje. Kako ne bi! Vdal se je bil v zaroto, da bi proslavil svoje ime, da bi sinu svojemu pustil samostalno državico. In zdaj ostane njegov sin zapuščen, plemstva in dedine svojih očetov oropan!

Dne 1. decembra je bil tisti usodni dan. Mestna vrata v Nemškem Gradcu so ostala eno uro dalj kot navadno zaprta. Kolikor je bilo vojakov v mestu, pešcev in konjikov, vse je bilo na ulicah. Tudi mestna straža je bila oborožena in je morala izmarširati. Po vseh cerkvah so zvonovi zvonili, in graški duhovniki v ornatih so za Tatenbahovo dušo molili molitve . . .

Zjutraj ob osmih je bil na dvorišču mestne hiše krvav oder postavljen, črno pregrnjen. Mirno, vdan in moško stopi Tatenbah nanj. Poleg njega pater Zajec, izpovednik njegov, s krucifiksom. Tu mu sodniki povedo, da je cesarjevega "milost" oprostila mu odsekanje desne roke. Še za to se Tatenbah zahvali, priporoči dušo svojo Bogu, poklekne in krvnik mahne z mečem trikrat po vratu najmogočnejšega plemenitaša štajerske dežele. Njegova glava odleti od života.

Zopet zapojo vsi zvonovi po mestu.

Zvečer pa je bilo njegovo truplo pokopano tiho in skrivaj na pokopališču dominikancev pri Sv. Andreju v Murskem premestju, na severni strani cerkve, zunaj pri drugem oknu.

Tam počiva.

In ti, slovenski bralec, ki si do tu potrpljenje imel čitati ta kratek obris zgodeb moža, ki je padel (čeprav je imel človeških napak mnogo) ipak za veliko idejo, katera bi, uresničena, bila našo slovensko in vso slovansko zgodovino predrugačila — ti pojdi, ako ti prilika nanese, na grob njegov in obžaluj, ker je padel tako, da so triumfovali nad njim njegovi sovražniki, ki tudi niso prijatelji tvojega rodu!

Povedati nam je še usodo drugih v tem historično-pripovednem spisu omenjenih oseb.

Kakor Tatenbah, bili so obsojeni in z mečem usmrčeni tudi drugi glavni zarotniki. Nadasdjeva glava je padla na Dunaju, Zrinjski in Frankopan sta umrla enake silne smrti v Dunajskem Novem mestu. Z obema sta izumrli Hrvatom dve domoljubni, mogočni slovanski plemeniti rodovini.

Tatenbahova žena je dobivala milostno penzijo 2000 gld. na leto.

Hrabra Katarina Zrinjska je umrla zaprta v kloštru karmelitarie v Nemškem Gradcu po dolgem žalostnem življenju.

Nesrečni izdajalec Baltazar Ribelj ni dobil pohvale za svoje delo, temveč obsojen je bil na graškem trgu stati na sramotnem kolu, pet let v ječo in po prestani kazni je bil izgnan iz dežele.

Rudolfi je bil v boju ustreljen v Čakavcu, ko je po begu Zrinjskega in Frankopana branil za grofico trdnjavo.

Vukovački je po trditvi madžarskih zgodovinopiscev v Carigradu ostal in tam umrl v velikem uboštvu.

Sin Tatenbahov, Anton, je bil na državne stroške v Nemškem Gradcu izšolan in je moral stopiti v klošter Rajn pri Nemškem Gradcu, kjer je bil l. 1685. za duhovnika posvečen. Še leta 1807. se je rabil mašni plašč, katerega je ta Anton Tatenbah dal narediti od svilnega plašča, ki ga je nosil oče njegov, ko so mu jemali glavo.

Kot značajne črte onega časa kočno ne smemo pozabiti omeniti strogega ukaza, katerega so nemški višje gospodje v Nemškem Gradcu po Tatenbahovi smrti poslali v Celje Pavlu Ahacu, namreč: naj pošče tisto veliko coprnico na Dravskem polju, ki je dala Tatenbahu hudobne svete. Ni pa kronistom mano, ali se je Pavlu Ahacu posrečilo coprnico ujeti ali ne.

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE!

Nove, brezplačne cenike za najnovejše krasne garantirane fine možke in damske ure, zlatnina, prstane, verižice, so gotovi.

Pišite nam eno karto in mi Vam pošljemo z obratno pošto cenik zastonj.

Če želite kupiti krasno uro za Božično darilo, je boste prav gotovo kupili od nas, kajti je nekaj krasnega in najnovejšega modela. Cenik Vam bo potrdil kar tu pišemo. Cene so jako nizke v primeri najnovejših ur.

Prave Columbia slovenske, nemške, vojaške in druge Columbia plošče imamo v zalogi, istotako Columbia glasne gramofone.

Pišite na

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Pošljite vaše darilo
ZA
Božič i za Novo Leto
takoj, da nezamudite.

NAJCENEJE. PIŠITE PO NAŠ CENIK.
Prodaja parobrodne listke. Dospremlja rojake iz starega kraja.

NA VLOGE PLAČA 4% OBRESTI.
OBAVLJA VSE BANČNE POSLE.

EMIL KISS, BANKIR,
133 SECOND AVE. NEW YORK CITY.

Sedaj je čas za nove vloge!

Vse vloge vročene nam do 10. JANUARJA, bodo obrestovane ŽE OD 1. JANUARJA 1923 PO 4%.

Početkom vsakega novega leta se otvori več novih vlog kakor tekom celega ostalega leta. Tudi početkom prihodnjega leta bodo tisoči naših rojakov položili temelj svojemu bodočemu premoženju. Ali hočete biti tudi Vi eden izmed onih?

Zaupajte vaše prihranke stari slovenski banki:

Frank Sakser State Bank,
Glavno zastopstvo Jadranske Banke,
82 Cortlandt Street, New York City.